

bogumili, muslimani, bosna
herzegovina

ekumenizam,
екуменизам
календар

СВЕТИ ЈОВАН ЗЛАТОУСТИ
Б Е С Е Д А
о васкрсењу мртвих

До сад смо вам говорили о догматима вере и о части јединородног Сина Божијег, јер хтедосмо затворити уста онима, који његово достојанство поричу и од Оца га отуђују, а данас намеравам да на практично поље пређем и о часности живота поуку изнесем. Али и ова поука, уз све то може се и догматском сматрати, јер мислим да се повести о васкрсењу мртвих латим, а ово што ћу представити наизглед је различито, јер нас поука о васкрсењу мртвих уједно и у животу поправља и живот наш управља и промисао Божији од сваког оспоравања брани. Јер као што неверје у васкрсење мртвих живот човеков у неред доводи, много му несреће причињава, па и оно што би требало да је горе, доле обрће, тако нам и вера у васкрсење сталне доказе о Божијем промислу износи, подстичући нас да добродетељни будемо и од греха се клонимо како би мирно и срећно поживели. Пошто, ко се не нада да ће васкрснути и за почињене овде грехове једном одговарати, но

мисли да се овим животом и цело наше биће нестаје и да иза овог живота ништа даље нема и неће бити, тај неће много о добрим делима мислити, а како би и мислио кад за такав труд свој никакву награду не очекује, а исто тако се неће ни порока клонити кад се не боји да ће муке какве за зла своја дела трпети, но срљаће у разне безаконе похоте и у свакој се врсти греха наћи; док ће се онај, који је у опште васкрсење мртвих уверен, па и онај строги испит и непромењиви суд пред очима има, на сваки начин трудити да целомудрен, кротак и добродетељан буде, па чувајући се од неуздржљивости, наглости и сваког другог порока затвараће уста онима, који Божији промисао опоричу и оповргавају.

И заиста, док ће онај, што у васкрсење сумња указујући на то да су људи који су добродетељни, добронамерни и целомудрено и праведно живе сиротињом притиснути, клеветама и увредама обасути, а често немајући нужно препитање и дуготрајним болестима и жестоким боловима изложени па су без икакве заштите, те су на сваки начин у неимаштини, док напротив људи чараоци, погани и свим безакоњима одани у богатству обилију, раскошно живе, светле хаљине носе, велико мноштво слугу за собом вуку, славе

се, чиновне добијају и код цара велики утицај имају: сасвим ће ћутати и ништа неће противречити онима који промисао Божији поричу и говоре: “какав ли је то промисао, такав ли суд праведни, честити и ваљан у несрећи, а неуздржљив и развратан у срећи; и овај је од свих хваљен а онај у сиротињи и беди стење”; док ће, велим, онај који у васкрсење не верује то слушајући ћутати и баш ништа против тога неће говорити, онај ће се што о васкрсењу уме расуђивати, лако против таквог хуљења подићи и насртљивцима одлучно рећи: “Престаните ви језицима вашим клеветати саздатеља Бога, јер наша дела не утичу само на садашњи живот, јер другом, неупоредиво дужем животу гредимо и тамо ће они који овде у оскудици, али праведно поживеше, плату за све патње примити, као што ће они који овде грешно живеше за своје безаконо и непристојно сластољубље муку поднети”. Јер кад о промислу Божијем расуђујемо, не смемо то по ономе што је сада, но и по ономе што у будућности скривено лежи, чинити.

И заиста. Данашње је време време труда, рада и борбе, будуће је, наплате, венаца и части. И као што је борац дужан да се са знојем, прашином, великом жегом, трудом и упорношћу на месту битке бори;

тако треба да и праведни много претрпи и све то великодушно поднесе, ако жели да тамо светле венце придобије. А то што срећа неваљалих људи, понекад обеспокојава, такви треба ово да узму у обзир, да као што се разбојници и пљачкаши гробница и човекоубице и гусари на мору само дотле сладострашћу наслађују, за своју срећу туђе несреће користе, неправедним богатством владају, и сваки дан у пијанчењу проводе, док под судску истрагу не потпадну, а пошто пред суд стану за све се то казне, тако ће и они који блуднице купују, раскош на столовима подржавају, обрве у вис дижу, на трговишту остале разгоне и сироте прогоне, кад јединородни Син Божији са анђелима својим дође и на престо онај, пошто све људе пред себе постави, седне, голи и без сваког великолепија изведени бити, па никаквог заштитника и заступника немајући, без икакве ће штедње у огњену реку послани бити. Зато, немој ни ти на ове срећне по њиховој садашњој наслади гледати, но заплачи ради муке која их чека, нити пак праведника несрећним немој сматрати због његових садашњих осудица, но благосиљај га ради будућих блага, па пошто поуку нашу о васкрсењу у срцу своме укоренио будеш, постарај се, да ако си добродетељан а у искушења

западнеш, да искуснији отуд
изађеш и већу наду прибавиш, а ако
си злотвор да се безакоња
ослободиш и да се страхом од
будуће казне исправиш. А зато нам
и Павле често о васкрсењу говори
као што сте га ето и данас могли
чути: “знамо – каже – ако се наша
земаљска кућа, тјелесни шатор,
разруши, имамо здање од Бога,
кућу нерукотворену, вјечну на
небесима” (2. Кор. 5, 1). Или, да
кажемо још и више и да разумемо
зашто се он у расуђивање о
васкрсењу упуштао. Јер није он
просто и случајно о томе често
поучавао; но зато што је желео да
нас о ономе што нас чека у
будућности, обавести и у борби за
благочаст утврди.

Сада, по милости Божијој,
сви смо ми у миру, јер и цареви
благочасно живе и велможе су
истинитог Бога познали и народи и
градови па и незнабошци клањају
се Христу пошто се преваре
ослободише. Али онда, при почетку
проповеди, кад се семена
благочести тек сејаху, велики се рат
на разне начине и свакојаким
средствима вођаше пошто су
цареви и кнезови и домаћи и
сродници и једном речју сви верне
нападали те се чинило да је и сама
природа у завери против верних
била. Јер често је и отац сина, мати
кћер и господар слугу свог издавао.
И не само градови и села, но

домови један против других беху, те настајаше све љући немир, љући но и онај, што услед међусобне побуне бива, пошто и имања отимана беху, слобода савести ускраћивана и смртоносне беде претеше са свих страна варварског или разбојничког напада, но и од оних, који се за заступнике и владоце народа сматрају а са потчињенима горе него сви варвари поступају. Као што је и Павле посведочио кад је рекао: “поднијесте многе подвиге страдања, Изложени, с једне стране, поругама и невољама, а са друге, поставши састрадалници онима који то исто доживљавају. Јер сте и оковима мојим саосећали, и с радошћу подносили отимање имовине ваше” (Јев. 10, 32), а то је и Галатима признао рекавши: “Зар толико пострадасте узалуд? Кад би било само узалуд!” (Гал. 3, 4). А и Филипљанима је кратко казато и свима којима год писаше то је исто посведочио.

А и не беше само то несносно, што је споља од идолопоклоника велика и свакидашњи рат на верне подизан, но што се и међу самим вернима догађаху саблазни, распре, свађе и суревњивости по написаном: “Споља су ратови, а изнутра бојазни”, а ово унутарње комешање беше опасније како за ученике, тако и за учитеље те се и Павле више од

унутарњег грехопада и хришћанских законопреступа чуваше, него од оних непријатељских узнемиравања као што се зна, да је плакао и у себи се гризао као када је оно неко међу Коринћанима застранио.

А беше и треће нешто, ни по чем мање, од горе споменутог, што вернима многе проблеме причињаваше, а то је сама природа добродетељи, која је велики труд и зној захтевала. Јер не беше лак и утрвен пут коме апостоли хришћане водише но рапав и не као онај, којим се олако пролази но потребоваше мудрољубиве, бодре и на сваки начин опрезне душе. Зато га је и Христос “уским и мучним” назвао. А зашто? Хришћанима не беше дозвољено да по примеру незнабожаца непрестано у теревенкама, пијанству, преједању, сладострасти и забавама живе, но имаше дужност да гнев обуздају, од безаконе се похоте уздржавају, имања презиру, славу газе и да се никада завишћу и злобом овладати не дају. А како је ово тешко извршити, знају сви они, који се у томе свакодневно боре. Јер шта је од умирења непотребне похоте теже, реци ми, која вас као неко бесно псето напада и сваки час узнемирава, и само пред опрезном душом узмиче! Шта је и од гнева горе? Горе је да увређеном освета прија. Али то чинити не беше

дозвољено. А шта ја то говорим, кад се од оних, који се увређенима сматрају, чак и то тражило, да добро чине, укорнике своје благосиљају и да им се речима не супротстављају, а и телесну чистоту мораху не само у делима, но и у самом срцу чувати, јер није се требало само од безаконог дела но и од самог погледа на њ склањати па, не наслађивати се ни погледом на лепе жене, пошто би се већ и за такав поглед, свако и најтежој казни изложио.

Али и осим оне велике напасти од туђинаца, осим многих унутрашњих опасности и осим великог напора који се мора подносити у вршењу добрих дела, беше још и четврта тешкоћа, која је из овога произилазила, а то је што они, који су се требали у овако велику борбу упустити, сасвим неискусни беху. Јер људи који су одрасли уз науку апостолску не наследише благочаст својих предака, но беху у размажености и раскоши, у пијанству и ономе што скрнави па и у својеволжности васпитани, а што је, код оних који не беху од раног детињства и од самог почетка од родитеља својих на вршење добродетелних дела привикнути, не мали напор при борбама причињавало, пошто се често догађало да се многи, и кад већ у борбу загазили беху, против ње бунише.

И то дакле што толике невоље у овом времену за сваког поборника добродетељи беху и што жељаше да им напор у томе, ма и у чему ублажи, беше разлог што је Павле често васкрсење спомињао подстичући их на борбу и повест о властитим страдањима, пре него што би се у објашњења о васкрсењу упуштао, као пример износио, говорећи: “Свачим смо угњетавани, али не потиштени; збуњивани, али не очајни; Прогоњени, али нисмо остављени; оборени, али не погубљени” (2. Кор. 4, 8), а тиме је о свакодневним смрима упозоравао јер беху сматрани духовним мртвацима и сваки дан смрти излагани. Па тек што је ово што их је обеспокојавало набројао, почео је беседу о васкрсењу и то овако говорећи: “Знајући да ће Онај који васкрсе Господа Исуса, и нас васкрснути кроз Исуса, и преда се поставити с вама. Због тога ми не малаксавамо” у борбама и надању на будуће, све док такву утеху имамо (2. Кор. 4, 14 и 16). И није рекао: зато “не малаксавате” показивајући тиме да је и он сам непрестано у борби.

У атлетском такмичењу и борбама борац се унутар арене креће, а учитељ му далеко од њега само саветима помоћ пружа и само му толико помаже, колико речи и глас помоћи могу, јер стати близу њега и рукама му помагати,

никакав му закон не допушта. У борбама благочасти пак, није тако, но један је исти и наставник и борац. Па зато не седи ван борилишта но и сам у борбу ступа и подстиче оне који се с њим заједно боре говорећи им: “Због тога ми не малаксавамо”. И не рече: зато ја не малаксавам, но: “Зато ми не малаксавамо”, да их похвалама подстакне, додајући и ово: “ако се наш спољашњи човјек и распада, ипак се унутрашњи обнавља из дана у дан” (2. Кор. 4, 16).

Погледајте апостолску мудрост. Подстицао их је властитим својим патњама рекавши: у свему имамо невоље, али “Због тога ми не малаксавамо”. Подстицао их је васкрсењем Исусовим говорећи да ће: “Онај који васкрсе Господа Исуса, и нас васкрснути”. Па на крају се и другог начина латио. А како? Пошто је видео да многи међу њудима некако малодушни, слаби и бедни постају, па иако су се у васкрсење уверили, опет се због дужине времена не хране духовном храном, лење и очајавају; зато им другу корист и награду, и то пре васкрсења износи.

А која је та?

Ова. “Ако се наш спољашњи човјек и распада, ипак се унутрашњи обнавља из дана у дан”.

Спољашњим човеком он тело назива, а унутрашњим душу. А

његове речи значе ово: и пре него што ћеш васкрснути и будућу славу придобити, већ и овде ћеш не малу награду за свој труд имати зато што се у самој бризи нашој душа у нама обнавља, мудрија и благословенија бива, у трпљењу челичи, и све моћнија постаје. И као што се у телесном упражњавању борци и пре венаца и награде, од самог учествовања у борби и борбе тиме користе, исто тако и они који се за добродетелни живот боре, не малу корист већ отуд имају, што им душа и пре него што ће се небо отворити, и пре доласка Сина Божијег, и пре пријема награде, у такво стање долази, са ког и највећим несрећама одолевати може. Јер као што они који су много времена по мору пловили и много беде поднели, са многим се зверима борили и многе буре претрпели и пре трговања не малу корист од самог потуцања имају, те смеју по мору пловити без страха, па још и са радошћу, морска путовања предузимати; исто тако и онај, ко је у садашњем животу много ради Христа пропатио, и пре Небеског Царства, велику корист у томе има, што је осим храбрости, коју је још овде пред Богом стекао, душу своју на високи степен уздигао, са кога све беде исмевати може. Али да бих ово што говорим, још очигледнијим учинио, то исто ћу и примером расветлети.

Сам овај Павле, о коме знамо да је толике беде претрпео, беше баш усред тих невоља тако очврснуо, да се могао још овде и својим мучитељима подсмехнути и против разјарених народа стати и свако мучење презирати, те се није бојао ни од звери, ни од гвожђа, ни од морских дубина и стрмена, као ни од злобе, и сваке, ма какве беде, а шта се с тиме може упоредити? Јер ко се није привикао да беде и напасти подноси, њега је и најмањи неповољни догађај кадар узнемирити а и не само догађај, но и само једно његово очекивање; а шта ја говорим, очекивање? Таквог и саме сенке застрашују и у ужас бацају. Ко је пак у свему обучен, ко је у борбе ступао и много беда претрпео, тај у свему успева и својим се клеветницима као неким гачућим вранама подсмева. А то заиста није омален венац и не обична награда кад човека баш ништа људско не може сневеселити, кад он и оно што је за друге опасно, олако презире; и оно од чега се други ужасавају и у безумље долазе, исмева зато што је великим трпљењем премудрост анђелских сила стекао. Јер кад ми тело похваљујемо, које и цичу и зној без роптања поднети може, а тако и глад, оскудицу па и путовања и остале неугодности, онда заиста и душу ону срећном морамо сматрати, која све напасти

трпељиво и великодушно подноси и непоколебиво као у срећи, тако и у несрећи стоји. Та такав је и од самих царева господственији! Пошто цару и гарда и пријатељи и непријатељи злочинским плановима нашкодити могу; а ко има онакву душу о каквој смо говорили, томе ни цар, ни палицоносац, ни домаћи, ни пријатељ, ни непријатељ па ни сам ђаво нашкодити не може. Јер какву штету неће поднети онај, који се већ привикао да ништа од постојећих зала за зло не прима. А такав беше блажени Павле, па зато и могаше рећи: “Ко ће нас раставити од љубави Христове? Жалост или тјескоба, или гоњење, или глад, или голотиња, или опасност, или мач? Као што је написано: Ради тебе нас убијају ваздан, сматрају нас овцама за клање. Али у свему овоме побеђујемо кроз Онога који нас је заволио” (Рим. 8, 35. и Пс. 44, 22.). А то је на уму имао, кад је рекао: “ако се наш спољашњи човјек и распада, ипак се унутрашњи обнавља из дана у дан” (2. Кор. 4, 16). тј. тело слаби, али душа све силнија и крепкија постаје а још се и заштићује. И као што неће војник, који се тешким оружјем снадбе, а које би му теретом својим брзини ногу и ратном искуству сметало, никад непријатељима страшан бити, па макар и најхрабрији борац

био, док лако оружје, које се руком лако окретати може, не узме па по као каква птица на противнике не налети; исто тако и онај који није своје тело пијанством, угодностима и раскошћу нагојио, но постом и молтвама и подношењем сваке несреће лаким и танким учинио, па као неки крилати, који са висине слеће и с великим полетом на демонске станове напада, противничкој сили лако одолева и под своју их власт покорава, као што је то и Павле онда, када беше у тамницу бачен, учинио. Јер ако беше за кладу привезан а и тело слабо услед претрпљених рана имаше, ипак душом тако крепак и силан беше да је, ако и привезан једним узвиком основе тамничке поколебао и тамничког стражара, ако тај и не беше везан, као везаног ногама својим привукао, те му је тамничка врата отворио. Није нам дакле малу утеху он и пре васкрсења подарио, да све бољи и мудрији кроз искушења постајемо; па зато је и могао рећи: “невоља гради трпљење, А трпљење искуство, а искуство наду; А нада не постићује” (Рим. 5, 3-5). Као што је и неко други рекао: “Човек који није искушаван, он је неискусан; а неискусан никакве важности нема”. А све то доказује да ми пре васкрсења не мали плод од невоља имамо јер нам душа искуснија, мудрија, разумнија и од сваке

бојазни слободнија бива, по написаном: “ако се наш спољашњи човјек и распада, ипак се унутрашњи обнавља из дана у дан”.

Како се обнавља, објасни?

Прогнањем сваког малодушја, уништењем зле похоти, истребљењем среброљубља, празнословља и укратко: свих осталих развратних мисли! Јер као што она душа која се у лењости својевољи налази, таквим страстима радо нагиње; тако и она која благочасне борбе свагда упражњава, ни времена нема да их замишља, јер старање о борби од свега је што је слично томе одводи, па зато и говори: “обнавља из дана у дан”.

А пошто је хтео да утеши и оне који не умеше мудро поступати, но под теретом невоља уздисаху; он их надом на вечна блага подстицаше говорећи: “Јер наша пролазна мала невоља припрема нам преизобилно и неизмјерно вјечно богатство славе, Нама, који не гледамо на ово што се види, него на оно што не види; јер је ово што се види привремено, а оно што се не види, вјечно” (2. Кор. 4, 17 и 18). А ово је снага тих речи. Велике нам користи доносе невоље и овде, зато што нам душу благоразунмијом и искуснијом чине, но осим тога оне ће нам у будућем веку небројена блага прибавити која нашим трудовима

нису сразмерна, но и по количини и каквоћи много су од претрпљених борби боља, чиме је изједначавање учињено између невоља и награде, док наспрам садашњег полаже вечно, наспрам лаког, тешко а наспрам бриге, славу. Брига је, говори, и лака, а награда (а није рекао награда но слава, што је много боље од награде) вечна, непрекидна и велика. А тешким се овде не назива оно што је тренутно и мукотрпно, но оно што је драго и на великој цени код простих људи, који скупе ствари и тешкима називају. Зато свагда кад год је говорио: тежина славе: мисли на величанство славе. Стога дакле, немој ни ти толико мислити о томе да ране и гоњења трпиш, но о венцима и наградама, који су много бољи и светлији од свега што је овде а ни краја ни граница немају, о томе размишљај.

Но рећи ћеш: “оно што је овде, то је присутно, а оно тамо тек у надању; и ова се виде, а она су невидљива и високо изнад нас”. Али, мада су и невидљива, опет су и од самих видљивих истинитија. А зашто кажем, истинитија? Боље их и од ових видети можеш јер ова протичу, а она непрестано стоје. Зато је и придодао: “ Нама, који не гледамо на ово што се види, него на оно што не види; јер је ово што се види привремено, а оно што се не види, вјечно”. А ако кажеш: како

могу ја невидљиво видети, а будуће не видети? Ја ћу покушати да те примерима узетим из живота и у то уверим. Јер нико се не би ни ових светских послова латио, кад не би пре видљивих, оно што се не види себи представио. На пример рећи ћу: трговац разноврсне буре трпи, насртаје таласа, бродоломе и безбројни труд подноси, па се тек после толиких неугодности задовољава тиме што је толике товари набавио и богату куповину обавио. Пре свега су дакле, неудобности, па тек онда товари видљиви постали, јер и море и таласи одмах се виде чим се из пристаништа изађе, а добитак је невидљив, пошто тек у нади постоји. Али да не гледа трговац прво на тај невидљиви добитак који му није на дохвату и који се не налази у рукама но у надању, он се никад не би ових првих и видљивих тешкоћа латио. А тако и земљорадник запреже волове, плуг вуче, бразде дуби, семе разноси и све своје имање троши, па и од хладноће и мраза и кише многе невоље трпи, и тек после толиких неугодности очекује да озелењену њиву и гумно напуњено види. Видиш ли дакле, да су овде пре напори, а после награде, и корист неизвесна, а труд и очигледан и извештан, па да су она у надању, а ова у рукама. Али да земљорадник не замисли ону неизвесну и

телесним очима невидљиву плату, не само да волове своје не би упрезао и плуг вукао и семе разбацао, но ни из куће не би на такав посао кренуо. Па како да није неприлично то што ми и у светским делима пре видљивих на невидљива гледамо и пре награде труд подносимо и прво све недаће трпимо, па тек после плодове очекујемо и надом неизвесних ствари подстицани, за извесним посежемо а у Божија обећања сумњамо, па не уверавајући се пре труда, корист тражимо, те тако се и од земљорадника и морепловаца малодушнијим показујемо. А и не само зато што у оно што је у будућности сумњамо, хуђима се показујемо, но још по нечему, што није мање од тога.

А по чему?

По томе што земљорадници и морепловци извесног уверења о крају своје радње немају, па ипак од свих напора не беже, а ти ако и тако сигурног водича у наградама имаш, опет нећеш њиховом трпљењу да подражаваш. Јер често се догађа да се земљорадник и после, кад је семе разбацао и зњмљу као што ваља прерадио, па и тада кад је већ видео њиву своју да је озеленела или услед града, или суше или скакаваца или најзад ма каквог другог нанесеног удара, плате за свој труд лишава и после много зноја празних се руку кући

враћа, а и трговац, кад је већ многа мора пребродио и брод свој по жељи натоварио, може и у самом ушћу пристаништа, ако се силни какав ветар подигне и брод у какав камен удари сав свој товар да изгуби и једва голо тело да спасава, као што се и у свим осталим светским пословима при самом концу са многим недаћама суочавају, док се то у твојем труду никако десити не може, но неопходно је да борац, који је благочаст посејао и велики труд поднео на сваки начин и крај попримити, пошто награду за свој труд није Бог непостојанству ваздуха, нити јуришу ветрова поверио, но на небу је у безбедним ризницама чува. Зато је и рекао Павле: “невоља гради трпљење, А трпљење искуство, а искуство наду; А нада не постићује” (Рим. 5, 3-5).

Не говори дакле да су будућа блага невидљива, јер ако пожелиш детаљно да истражиш, пронаћи ћеш да су она више видљива него она, која се у нашим рукама налазе. Тако је и Павле кад је хтео то објаснити, она вечнима а ова временским назвао, именован временског трулеж њихову означавајући, и то зато што и пре своје појаве одлећу и пре доласка одлазе, и промене су њихове очигледне, а скупљено безнадно, као што се све то и у богатству и у слави и власти и телесној лепоти па

и у храбрости и у осталим земаљским стварима видети даје. А то је и пророк, ругајући се сластољубивима и онима који ка имању и другим маштама страшно нагињу, потврдио, када је рекао: “Помишљаху да су земаљска као она, што преостају а не као она што одлећу” (Амос. 6, 5). Јер као што се сенке не дају ухватити, тако се не дају ни земаљске ствари, но једне при крају гину, а друге и пре краја од сваке брзе реке брже протичу, док будућа нису таква, јер промени не подлежу, трулежу нису подвргнута а остарити не могу, случајевима нису подложна, но непрестано цветају и у једном те истом благољепљу вечно остају. Па ако је неопходно да неке ствари невидљивим, неизвесним, па и безнадним назовемо, тако треба да се и оне постојеће назову, пошто оне не остају код оних који их имају, но господаре мењају и сваки дан од једног ка другом и опет од тога ка трећем итд. прелазе.

Уосталом пошто нам је све то Павле рекао и по ономе што смо навели постојећа временским а будућа вечним назвао, одмах је и реч о васкрсењу почео, овако беседећи: “Јер знамо, ако се наша земаљска кућа, тјелесни шатор, разруши, имамо здање од Бога, кућу нерукотворену, вјечну на небесима” (2. Кор. 5, 1).

Погледај како и овде

сопствене речи употребљава и самим називима смисао разјашњава. Није једноставно само кућом тело назвао но и временском кућом, јер је хтео да и привременост постојећег живота и ону промену на боље знаном учини. Као кад би говорио: што уздишеш и плачеш, ти, љубљени; кад ране о гоњења подносиш и у тамници седиш? Што оплакујеш ова тренутна зла дешавања, кад си и онако дужан да и коначни распад свог тела поднесеш? Или тачније речено: не просто тела, но у телу постојеће трулежности.

Па и да би доказао, да не треба да нас ова тренутна озлобљења растужују, саветује да треба да свеопшти и последњи распад желимо а под распадом смрт подразумева. “Јер за тим – говори – и уздишемо желећи да се обучемо у свој небески стан” (2. Кор. 5, 2). Дакле тело и кућом и станом назива са два имена једну исту ствар означавајући, а зар зато, што је хтео да станом куће или домове у којима живимо и зграде и облик постојећег живота представи. И није просто рекао: “знам”, но “знамо”, као да је мишљење својих слушалаца узео у обзир. “Не проповедам вам ја о ономе што је сумњиво и о нечему што ви већ знате, но управо о ономе у шта сте се и ви, поверовавши у васкрсење Господње, уверили”. А због тога и телеса умрлих људи ми

“кућом” називамо. Погледај пак како је ову реч презизно и добро употребио, јер није рекао погинуће или уништиће се, но распасти; објављујући да се распада, да славнија и светлија устане.

И као што је у односу на труд и награде, с обзиром на то каква су времена и број брига, поређење направио, исто тако и овде чини. Умируће тело кућом назива а устајуће станом, и не просто станом, но станом вечним, и не просто вечним но небеским, износећи му преимућство како по времену, тако и по месту пошто је ово земно а оно небесно, ово временско, а оно вечно. И сад имамо потребу и за телом и за становима због телесне немоћи, а тада ће једно исто тело и тело и стан бити, коме неће ни кров ни покривач какав бити потребан, но уместо свега тога довољна ће му нетрулежност бити. Па пошто нам је тако предност припремљених блага доказао, поридодао је и ово: “Јер за тим и уздишемо”. Није рекао: уздишем, но опште мишљење предлаже рекавши: “Јер за тим и уздишемо”, јер беше вољан да их тој мудрости привуче и учини их заједничарима свога мишљења.

“Јер за тим и уздишемо желећи да се обучемо у свој небески стан”. Такође није просто рекао: обући се, но “преобући се” [цитат се не

подудара са текстом - нап. ред]. Па онда је и ово додао: “Тако да се и обучени, не наги нађемо” (2. Кор. 5, 3). Ова се реч нејасном чини, али најјаснија ће из следећег додатка бити. “Јер будући у овоме шатору, уздишемо оптерећени зато што нећемо да се свучемо, него да се још обучемо” (2. Кор. 5, 4). Видиш ли како на предлог свој не заборавља, нити назива тело ово станом, но кућом; “нећемо да се свучемо, него да се још обучемо”.

На овом месту је онима, који природу тела поричу и тело наше окривљују неподношљиву рану задао. Јер је рекао: “Јер за тим и уздишемо и нећемо да се свучемо”, да не би ти помислио да је он тело као какву худу и порочну ствар и као непријатеља и злотора избегавао. Слушај како такву заблуду исправља понајпре овом речи: “Јер за тим и уздишемо желећи да се обучемо у свој небески стан” пошто се онај који се преоблачи, зацело нечим другим заодева. А после тога исто то исправља и овим речима: “уздишемо оптерећени зато што нећемо да се свучемо, него да се још обучемо”. А снага ових речи је у овоме: Нећемо ми тело наше одбацити, но трулеж, не тело, но смрт! Једно је тело а друго смрт, и једно је тело а друго трулеж. Нити је дакле тело трулеж, ни трулеж тело. И тело је трулежно, но не

трулеж сам. И тело је смртно, но није сама смрт тело, но саздање Божије, док су смрт и трулеж из греха настали. Са чега ћу дакле оно што је туђе свући, и не оно што је моје; а туђе није тело, но трулеж. Па зато и говори: “нећемо да се свучемо”, тј. да тело одбацимо “него да се још обучемо” преко тела у нетрулежно.

Тело у сред трулежности стоји, а свлачи са себе трулежно и облачи се у нетрулежно. Оставља оно што је услед греха придошло, и узима што је благодат Божија дала.

И да спознаш да се она реч “свући се” не односи на тело, но на трулеж и смрт, слушај, шта одмах затим придодаје. “Нећемо да се свучемо, него да се још обучемо” није рекао: да се тело нетрулежном подчини, но шта? “Да би живот прогутао оно што је смртно” (2. Кор. 5, 4) тј. да се истреби, да ишчезне, но не тело, но смрт и трулеж, пошто враћајући се у живот неће тело погубити и истребити, но трулеж и смрт који су за њ прилепљени. Није дакле жаљење оно, због тела, но због трулежности која се у њега уселила.

Јесте да је тело тешко и несносно, но не по својој природи, но због тога што је временом подлегло смрти. По томе дакле, није тело труло, но сасвим нетрулежно и тако племенито, да и

онда, када и трулеж трпи, показује своје достојанство, јер су мошти апостолске бестелесне силе прогањале и прах и пепео њихових тела демонима су одолевали; те је и сâмо дотицање њихових хаљина болест лешило и здравље повраћало.

Немој ми дакле, више напомињати о влажности и жучи, зноју и блату као и о осталоме о чему говоре они који тело поричу; јер све набројано није од телесне природе него је постало након задобијене повреде. Ако желиш да изузетност тела боље упознаш, размотри целокупан састав свих његових удова; погледај дејства и њихово међусобно сагласје и видећеш, да се удови управљају по најбољим законима и боље се слажу један с другим од свих становника филозофа који право грађанства имају.

Но ако и то презриво одбациш и само о трулежи и смрти мислиш, можемо и на то да ти одговоримо.

Да није људском роду смрћу и трулежношћу никаква штета нанесена, но управо велика корист, јасно је и отуд што су не само сви свети док у телу беху, живот анђелски проводили тако да им тело ни најмање није сметало; но што су и безаконици у даљем свом безаконовању задржавани телесном трулежношћу. Јер кад многи људи

својим маштањем посегоше, иако обложени овим трулежним и страсним телом, да Богу равни постану па су и божанствену славу од других људи тражили да не имадоше ово треулежно тело, које им слабост њихову сведочи, зар не би многе безумне преварили?

Тело може и самој злочасти као врхунцу својих безакоња да тежи, док свете оспособљава да духовну храброст покажу; па какво ће опроштење наћи онај који се уз све то телу руга и хули га.

А не само то да можемо о телу рећи, него можемо да кажемо да је оно и узрок богопознања постало. Јер ако је истина да: “Јер што је на Њему невидљиво, од постања свијета умом се на створењима јасно види” (Рим. 1, 20) и да је “вјера од слуха”, онда је очигледно да је душа помоћу очију и ушију, као неком руком вођена, саздатеља свог, Бога познала; па зато и Павле тело толико воли и говори да га нећемо свући, но ћемо се преко њега у нетрулежност обући. И немој ми говорити како тело може устати и нетрулежно постати? Јер када сила Божија нешто чини, не треба да испитујемо “како”?

А шта ја говорим о Богу кад је и тебе самог Бог делаоцем васкрсења учинио, делимично у сејањима и вештинама, делимично пак и у творевинама од метала

пошто ако семе прво не угине, не огњи́ли и не иструне, неће нови клас родити. И као што нећеш у васкрсење зрна да сумњаш, кад си га видео да трули и распада се, но јавно доказујеш да ако не угњи́ли и не иструне неће никад ни устати, исто тако и о свом телу мисли, па кад будеш трулеж спазио, тада се посебно у васкрсење увери, пошто смрт ништа друго није но трулеж и распадање; и смрти није потребно просто тело но његова трулеж.

Сличан случај и на рудокопима опажамо, јер златородну земљу кад искусни људи нађу, узму је и у ватру међу и тако злато праве, а тако и песак и друга творевина кад се измеша, прозрано стакло дају. Међутим, зар оно што сила ватре чини не може и благодат Божија учинити?

Размисли само, како те је Бог у самом почетку створио и одмах нећеш ни у васкрсење сумњати. Није ли земљу узео и човека саздао? А шта је најчудесније? Да ли из земље створити тело, кожу, кости, жиле мале и велике; и дејствујуће и просте удове, па и очи, уши, ноздрве, руке и ноге и у свако од њих како појединачно, тако и опште улити деловање или када изумру, у нетрулеж их превести? Зар не видиш да земља један облик има, а тело има много облика који су различити по дејству и по боји,

по сложености и по изгледу и у свему осталом. Па како да будућима не верујеш, одговори ми, по свему осталом?

Али каква је потреба телеса и спомињати!

Реци ми, како је Бог бестелесне силе, анђелске саборе и арханђелске и више њихове чинове створио? Јер ја и не могу навести неко друго средство помоћу којег је то учинио, осим што је било довољно да то само пожели. А тај, који је толике војске бесплотних створио, зар не може човеково иструлело тело обновити и у боље достојанство поставити? Па ко је тако безосећајан, да и у то посумња и васкрсење оповргне? Јер ако тело не устаје, то ни човек не устаје, јер није само душа човек, но и душа и тело. По томе ако само душа треба васкрснути, онда ће ово биће, човек мислим, половичан устати, а не у целости. А осим тога, реч “устати” није души својствена, пошто устајање ономе који је пао и који је оборен приличи, а душа се не обара, но тело.

И шта значи она изрека: “Тако да се и обучени, не наги нађемо”?

Велика нам се и скоро неизрецива тајна тиме открива.

А каква?

Таква, коју у посланици Коринћанима упућеној помиње говорећи: “Јер као што у Адаму сви

умиру, тако ће и у Христу сви оживјети. Но сваки у своме реду” (1. Кор.15, 22 и 23).

А каква је сила у тој речи?

Таква да ће и незнабожац и Јеврејин, и јеретик и сваки човек, који је на овом свету био, у онај дан васкрснути. Па да још боље то потврди, додаје: “Сви нећемо помријети, а сви ћемо се промијенити, Уједанпут, у трену ока, при посљедњој труби” (1. Кор. 15, 51 и 52).

Будући да ће васионско бити васкрсење и свима, како благочастивим, тако и злим и добрим људима уопште, да не би отуд помишљао да ће и суд неправедан бити и у себи говорио: шта је то, зар са мношћем и који сам се толико трудио претрпео и незнабожац и злочастиви и идолопоклоник па и онај што Христа не хтеде спознати, да устане и исте се части као и ја удостоји? Да се не би, говорим, то замишљајући узнемиравао, додао је: “Тако да се и обучени, не наги нађемо”.

Али како може, запитаће ко, да се и онај наги нађе, који се већ у нетрулеж и бесмртност обукао?

Тако, ако без славе будемо, и храбрости пред Богу немамо. Јер иако ће тела и грешних људи као нетрулежна и бесмртна устати, опет ће им та част служити само за мучење и казну, јер нетрулежни

устају да би вечно горели. Огањ је онај неугасиви, па мора и телеса таква имати, која се никада не могу уништити. И зато је рекао: “Тако да се и обучени, не наги нађемо”. Па и не тражимо, да само устанемо и у бесмртност се обучемо, него кад устанемо да се не нађемо наги у слави и без храбрости пред Богом, да не би иначе огњу предани били: “Тако да се и обучени, не наги нађемо”. И пошто је желео да реч своју о васкрсењу најизвеснијом учини, одмах је по оној речи: “ да би живот прогутао оно што је смртно” додао: “ А онај који нас је баш за ово саздао, јесте Бог” што све заједно значи: У самом почетку Бог с том намером човека створио, не да погине, но да би тежио нетрулежности. Па када је и смрт на њ пустио, то је учинио с намером да се помоћу такве казне поправи и пошто бољи постане да поново у бесмртност уђе. Првобитног дакле, овог наума и намере држао се Бог и са таквим расуђивањем је саздао првог човека, што нам је у најранијем времену дао да спознамо. Јер да од самог почетка није био намеран да нам двери васкрсења отвори; не би Авељу који је добродетељан био и којег је заволео, допустио да претрпи оно што је претрпео, објављујући тиме да ми к другом животу ходимо и да неки други век, у којем су венци и награде

припремљени, праведнике очекује, па је само због тога могао допустити да се догоди да први његов угодник и не примивши овде награде, оде, као да страдањем својим јасно показује, да ће тек после овоземаљског живота коначни повратак, награда и палта бити. А зато је и Еноха преложио и Илију узнео, да би у нама мисао о васкрсењу побудио. А саздатељска свемоћ довољна је за наше уверење.

Ако ко по слабом свом поимању други доказ и залог о будућем васкрсењу жели, томе је Бог довољно даровао када је благодат Светога Духа преизобилно излио. Зато је и Павле, пошто је своју беседу о васкрсењу доказао тиме што је Христос васкрсао и тиме што је Бог саздатељ, додао и ово: “Бог, који нам је и дао залог Духа” (2. Кор. 5, 5); не имања, не злата и сребра, но “залог Духа”; а залог је део целине и о свему тј. целини нам сведочи. Јер као што код уговора, када човек залог прими, одмах се нада и има уверење; тако и ти, када си залог примио тј. дарове Светога Духа, немој више у благо, припремљено за нас, сумњати. Та ти си онај, који си мртве васкрсавао, слепцим вид враћао, бесе прогањао, губаве очишћавао, болести лечио, смрт побеђивао; па када си у трулом и смртном телу таква и толика дела вршити могао, каквог ћеш се

опроштаја удостојити, ако у своје васкрсење будеш сумњао? А кад нас је већ и пре времена наплате, док још у борбама бејасмо, Бог толиким венцима наградио, представи себи колика ће нам блага у време наплате даровати.

А ако кажеш да ми данас таквих знакова не видимо и да такве силе немамо, одговорићу ти да нема разлике да ли је то сада или раније било. А да су у прошлим временима све то апостоли чинили, сведоче цркве разасуте широм света и градови и народи и племена који су простим рибарима прибегли. Јер не би васионом овладали људи, који неписмени, сироти и убоги беху и последњем сталежу припадаху, да им чудеса нису посао олакшавала. Но ни ти ниси без благодати Светог Духа, јер се и сада многи њени знаци могу опажати и од оних које смо набројали далеко су већи и чудноватији. Јер није исто мртво тијело васкрснути и душу умртвљену гресима од те погибелји избавити, а што се посредством крштења дешава; није исто болести из тела одагнати и терет грехова са себе збацити; није исто око ослепљено исцелити и душу помрачену светлошћу озарити, јер и сада ако залога Духа Светог не би било, крштење се не би могло вршити, не би било одпуштања грехова а тако ни оправдања ни

освештавања. Усиновљене не бисмо примили а ни тајнама се не би наслађивали, пошто тајанствено тело и крв без благодати Светог Духа никада не може бити. Па ни свештенике не бисмо имали, јер се и хиротонија не може без наиласка Светог Духа извршити. А и друге знаке благодати Духа Светог могуће би било представити, који би те потпуно уверили, да и ти залог духа имаш, јер си духовно мртвило са себе стресао и мисленог слепила и нечистог живота си се ослободио.

Немојмо дакле, када такве залоге духа имамо, у будуће сумњати; но из свих примера доказе о васкрсењу због наше што боље поуке сабравши, по истој тој науци живимо; да би се оних постојаних блага која се ни речју изрећи ни умом постићи не дају, како удостојили; која, дај Боже, да сви примимо по благодати и човекољубљу Господа нашега Исуса Христа, коме и са којим слава Оцу заједно са Светим Духом у векове векова, амин.